

jesen objektívan, hogy ottani barátaink nem ismerik sem a zsidó szolidaritást, sem a társadalmi felelősséget, sem a könyörületet.”³⁵

A magyar zsidó vezetőkről hasonló negatív véleményt adott Aron Grünhut, szlovák zsidó vezető, aki 1942-ben látogatott Budapestre, hogy pénzt kérjen a szlovák zsidók megmentéséhez.³⁶ A magyar zsidóság rövidlátására vonatkozó efféle értékeléseket megerősítette Komoly Ottó is, a Magyar Cionista Szövetség Mentőbizottság elnöke³⁷, és a Haluc mozgalom néhány vezetője is, vagy például Rafi (Friedl) Ben-Shalom. Röviddel a Szlovákiából való visszatérése után, 1944 januárjában Ben-Shalom, aki még az év őszén a földalatti zsidó ellenállás egyik hőségévé vált, megjegyezte, hogy ő és menekülttársai „úgy ismerték meg a magyar zsidóságot, mint különösen utálatos fajtát”³⁸.

A magyar zsidóság ortodox vezetői ugyanolyan jól informáltak voltak, mint a Mentőbizottság vezetősége. Michael Beer-Dov Weissmandel rabbi a pozsonyi Mentőbizottságtól külön tájékoztatta őket.³⁹

A pozsonyi Mentőbizottság például hetekkel a deportálások megkezdése előtt tájékoztatta a budapesti Mentőbizottságot arról, hogy aláírtak egy vasúti megállapodást Magyarország és Szlovákia között, s hogy az SS javában tökéletesíteti és renováltatja az auschwitzi gázkamrákat és krematóriumokat, így készül a magyar zsidók fogadására. A jelentés még egy Scharführer szavait is idézte, aki szerint az SS „nemsokára finom magyar szalámit fog falatozni”⁴⁰.

A magyar zsidók vezetőinek tájékoztatásán kívül Weissmandel rabbi Svájc zsidó vezetőit is friss értesülésekkel látta el a végleges megoldás programjáról. Megindító levelei és kétségbeesett felhívásai 1944-ben elsősorban a magyar zsidóság szomorú helyzetével foglalkoztak. Részletesen és pontosan számolt be a végleges megoldás magyar programjáról, és konkrét lépéseket javasolt a szabad világ zsidó vezetőinek a vérontás beszüntetésére. Mint sok más zsidó vezetőt a náci által megszállt Európában, őt is megdöbbenetette, hogy – benyomása szerint – a zsidó és kormányzati vezetők szerte a világban tétlenek, némák és érzéketlenek maradtak a tömeggyilkosságokkal szemben. Fájdalmának szabad utat engedett abban a levélben, melyet a genfi Halucnak küldött május vége felé, a kárpátaljai és észak-erdélyi tömegdeportálások csúcspontján. Miután leírta, hogyan működik Auschwitz, mely akkor valósággal falta a magyar zsidókat, Weissmandel rabbi így folytatta:

És ti, zsidó testvéreim, szabad országokban, és ti, kormányon levő politikusok, hogyan maradhattok némák szabad országaitokban e gyilkosságok ismeretében, melyek során vagy hatmillió zsidót öltek meg máig, és továbbra is ezreket ölnek meg nap mint nap! A meggyilkolt zsidók kétségbeesett szívvel kiáltanak hozzátok, és megátkoznak benneteket, kegyetleneket, gyilkosokat,